

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	480,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	280,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	38,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	19,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,100,000: —
Mantalspenningar	»	750,000: —
Bötesmedel	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	60,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	6,500,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	7,000,000: —
Skogsmedel	»	7,500,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —
säger 27,046,000: —		

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	49,000,000: —
Postmedel	»	13,340,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	300,000: —
Stämpelmedel	»	6,500,000: —
Bränvinstillverkningskatt	»	20,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	11,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	8,500,000: —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	7,650,000: —
Inkomstskatt för år 1903	»	10,500,000: —
säger 127,290,000: —		

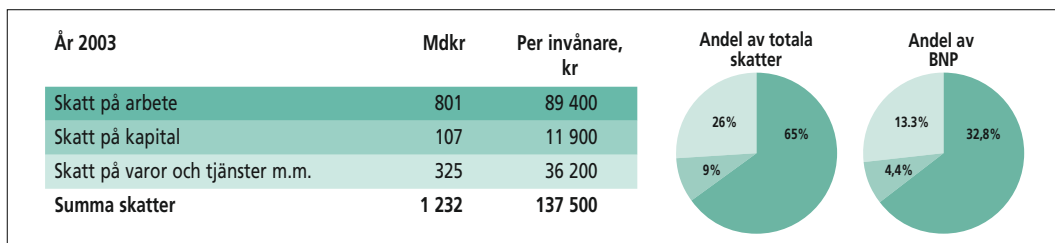
summa kronor 154,336,000: —

Kongl. Maj:t föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 11 innevarande månad:

Transport kronor 154,336,000: —

*Vid sekelskiftet fanns två punktskatter eller acciser,
en på brännvin och en på socker.
Dessa två punktskatter stod för ca 20 procent av statens inkomster.*

Skatt på varor och tjänster

- De olika skatterna på varor och tjänster inbringade år 2003 sammanlagt 325 miljarder kronor eller utslaget per invånare ca 36 000 kr
- Skatt på varor och tjänster motsvarade år 2003 13,3 procent av BNP och utgjorde ca 26 procent av det totala skatteuttaget

6.1 Inledning

6.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på varor och tjänster avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid, tillsammans med tullavgifterna, varit den dominerande inkomstkällan för staten.

Ett annat sätt att beskriva skatter på varor och tjänster är att definiera dem som skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare, som kan vara privata eller offentliga, och producenter eller säljare. Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i skattesatserna slår dock inte nödvändigt-

vis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som övervältras på konsumenten beror på hur efterfrågan påverkas av prisförändringar, dvs. på pris-känsligheten (se vidare kapitel 1).

Skatter på varor och tjänster är ofta så kallade indirekta skatter. Med detta menas skatter som normalt sett belastar konsumenterna men tas ut och betalas in av producenterna eller säljarna (se vidare kapitel 1). Det finns i regel en administrativ fördel med detta. Antalet skattskyldiga som ska hanteras av skatteadministrationen blir betydligt färre än de som är avsedda att träffa av skatten. Alla punktskatter behöver dock inte vara indirekta skatter. Definitionsmässigt har det ingen betydelse vem som redovisar och betalar in skatten. Ett exempel på en punktskatt som betalas direkt av dem som belastas av den är fordonsskatten.

För en internationell jämförelse av skatterna på varor och tjänster hänvisas till kapitel 15.

6.1.2 Harmonisering inom EU

Inom EU finns en strävan att skapa vissa gemensamma regler inom skatteområdet. Framförallt har inriktningen varit att harmonisera de indirekta skatterna. När den s.k. inre marknaden infördes den 1 januari 1993 avskaffades i princip alla gränskontroller för handel mellan medlemsstaterna. Samtidigt innebar det att inga indirekta skatter, importavgifter eller tullar längre får tas ut vid gränspassage.

För att den gemensamma marknaden ska fungera så effektivt som möjligt och för

att säkerställa medlemsländernas skatteintäkter har man inom EU beslutat om ett antal direktiv, som sammantaget innebär att mervärdesskatten och punktskatterna på alkohol, tobak samt energi harmoniseras. Harmoniseringen innebär att skattebaserna definierats på ett enhetligt sätt och

att miniminivåer fastställts. Det finns dock inga restriktioner vad avser maximala skattesatser.

Beskattningsförfarandet vid handel mellan EU-länder beskrivs närmare i avsnitten 6.2.4 och 6.3.1.

6.1 Tabell

Skatter på varor och tjänster 1996-2003, mnkr

Taxes on goods and services 1996-2003, MSEK and percent

Skatteslag Nature of tax	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
								Mnkr MSEK	Andel av total, % Share of total, %
Mervärdesskatt (VAT)	175 800	168 900	180 684	191 736	200 686	211 003	219 220	227 945	70
Punktskatter (Excise duties)	80 680	78 992	81 706	82 894	85 164	89 077	92 957	96 777	30
Totalt (Total)	256 480	247 892	262 390	274 630	285 851	300 080	312 177	324 722	100
Andel av BNP, % (Share of GDP)	14,1	13,1	13,3	13,2	13,0	13,2	13,3	13,3	

Anm: I tabellen ingår samtliga skatter som i statsbudgeten redovisas under huvudtiteln skatt på varor och tjänster med tillägg för lotteriskatt, som redovisas som skatt på inkomst. Beloppen för mervärdesskatt avser till och med 1997 betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod. Punktskatterna avser för samtliga år betalda skatter.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

6.1.3 Skatter på varor och tjänster utgör en fjärdedel av alla skatter

Skatterna på varor och tjänster uppgick år 2003 till sammanlagt 325 miljarder kronor eller 13,3 procent av den beräknade brutonationalprodukten (BNP) för det året. Cirka 70 procent av denna skatteuppbörd hänförs till mervärdesskatten (momsen) och resterande 30 procent till punktskatterna.

Sedan skattereformen 1990-91, då underlaget för momsen breddades, har skatten på varor och tjänster (konsumtionsskatter) som andel av de totala skatterna uppgått till omkring 25 procent. Andelen har enstaka år varit högre eller lägre pga. ändrad uppbördsordning. Momsens andel av konsumtionsskatterna har de senaste åren legat på cirka 70 procent.

6.2 Mervärdesskatt (moms)

Mervärdesskatt (moms) infördes år 1969 och ersatte den allmänna varuskatten (omsättningsskatten), som infördes 1960 och då uppgick till fyra procent av försäljningspriset. Den belastade slutkonsumenten

och utgick i normalfallet i detaljhandelsledet. I början var momsen tio procent men höjdes redan efter två år till 15 procent. Bestämmelserna om moms återfinns främst i mervärdesskattelagen. Moms utgår på värdet av skattepliktig omsättning av varor och tjänster. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som omsättning.

6.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av vara eller tjänst som sker i en yrkesmässig verksamhet. Dessutom föreligger skattskyldighet för skattepliktig import av varor från land utanför EU samt för s.k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med det sistnämnda menas skattepliktig införsel av vara mellan två momspliktiga parter från en medlemsstat till en annan (se vidare avsnitt 6.2.3). Export av varor till länder utanför EU är momsbefriad.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen

6.2 Tabell

Totala skatter och konsumtionskatter (skatt på varor och tjänster), 1989/90-2003, mdkr och procent

Total tax revenue and revenues from taxes on goods and services, 1989/90-2003, BSEK and percent

Budgetår	Totala skatter*	Skatt på varor och tjänster**	däruv moms***	Andel skatt på varor och tjänster av totala skatter, %
Fiscal year	Total tax revenue	Taxes on goods and services	VAT	Taxes on goods and services, share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	723	195	123	27,0
1994	756	188	116	24,9
1995	815	188	116	23,1
1996	929	256	176	27,6
1997	978	248	169	25,4
1998	1 035	262	181	25,3
1999	1 106	275	192	24,8
2000	1 172	286	201	24,4
2001	1 164	300	211	25,8
2002	1 170	312	219	26,7
2003	1 229	325	228	26,4

* Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna. Skillnaden i totala skatter för år 2003 mellan 6.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 6 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och Skatteverkets statistik.

** Från och med 1996 ingår, förutom de skatter som i statsbudgeten redovisas under inkomstiteln Skatt på varor och tjänster, även lotteriskatt.

*** Beloppen avser till och med 1995 nettomomsen efter avräkning för statens, kommunernas och landstingens kompensation för betald moms. Från och med 1996 ingår inga sådana kompensationer. Till och med 1997 avser beloppen betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, Ekonomistyrningsverket och Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på den omsättning som sker i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldige företagaren moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms - ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påförd moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsen påverkas inte av antalet led i kedjan.

I följande exempel visas schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsen från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten. I exemplet används skattesatsen 25 procent.

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning		
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelfabriken C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelfabriken C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

6.2.2 Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga

I princip alla varor och tjänster är skattepliktiga sedan skattereformen 1990-1991. Det finns dock sådant som fortfarande är undantaget från skatteplikt, bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Producenterna av de uppräknade varorna och tjänsterna har inte rätt att dra av den ingående momsen. Detta innebär att priset som konsumenten betalar påverkas av den moms producenten betalat till tidigare led. Det finns således en s.k. dold moms även i priset för varor och tjänster som är undantagna från skatteplikt. Ett fåtal varor och tjänster är dock s.k. kvalificerat undantagna från moms. Detta innebär att den som omsätter sådan vara eller tjänst har rätt till återbetalning av moms på inköp

i verksamheten, vilket medför att konsumentpriset inte påverkas av någon moms. Så är fallet för t.ex. vissa tidskrifter och läkemedel.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Minimnivån i EU för "normalskattesatsen" är 15 procent. Det tillåts dock två lägre skattesatser med en miniminivå på fem procent. Sedan 1996 beskattas i Sverige livsmedel och hotelltjänster med en skattesats på tolv procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreställningar beskattas med sex procent. Från och med år 2001 beskattas även persontransporter med sex procent, mot tidigare tolv. Den sexprocentiga skattesatsen gäller från och med 2002 även böcker och tidskrifter.

6.3 Tabell

Skattesatser för mervärdesskatt 1991-2005, procent VAT rates for 1991-2005, percent

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Generellt (General)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Livsmedel m.m. (Food etc.)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Restaurang (Restaurants)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Hotell och camping (Hotel and camping)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Personbefordran (Passenger transport)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	6	6	6	6	6
Inträde djurparker (Entrance fee zoological gardens)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6	6	6
Böcker och tidskrifter (Books and magazines)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6	6
Dagstidningar (Newspapers)	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Kultur, idrott (Culture, sport)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6	6	6	6	6

Anm: Skattesatsen redovisad som påslag på pris exklusive mervärdesskatt.

Källa: Skatteverket.

6.2.3 Gemenskapsinterna förvärv

Som tidigare nämnts i avsnitt 6.1.2 innebär införandet av den s.k. inre marknaden inom EU att mervärdesskatt inte längre får tas ut vid gränsen när varor förs mellan två medlemsländer. Beskattningen sker dock fortfarande i huvudsak enligt den s.k. destinationsprincipen, som innebär att momsen tillfaller destinationslandet för varan. Sveriges medlemskap i EU innebar därför att ett nytt förfarande fick införas vid införsel av varor från annat EU-land. Förfarandet innebär att beskattningen av s.k. gemenskapsinterna förvärv sker inom

det ordinarie mervärdesskattesystemet, istället för som tidigare genom en särskild gränsuppbörd. Detta sker som regel på så sätt att köparen får redovisa s.k. förvärvsskatt i sin skattedeklaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt enligt samma regler som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur mervärdesskatten tas ut från olika led när inköp sker från ett annat EU-land.

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska lämna en periodisk sammanställning,

Trävarufirman Holzmann & Sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning	
Trävaror	500	
Fakturasumma	500	

Möbelfabriken B säljer till möbelfären C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350		
		Utgående moms (förvärvsskatt, 25% av 500)	125
Fakturasumma	1 750	Ingående moms	125
		Till staten (350+125-125)	350

Möbelfären C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

en s.k. kvartalsredovisning (KVR). I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. KVR ska i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

6.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transpor-

ten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kr redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen. För dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

6.2.5 Redovisning, beskattningsunderlag och omsättning

Redovisning av momsen kan ske på två sätt. Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 miljon kronor per beskattningsår och som är skyldiga att lämna självdeklaration får redovisa skatten i denna deklaration. Momsen ingår för dessa i den slutliga skatten. Eventuell överskjutande ingående moms gottskrivs vid debiteringen av slutlig skatt.

Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag över 1 miljon kronor ska redovisa skatten varje månad i en med övriga skatter och avgifter (avdragna skatter och arbetsgivaravgifter) gemensam skattedeklaration. Om beskattningsunderlaget överstiger 40 miljoner kronor per beskattningsår sker inbetalningen av momsen senast den 26:e i månaden efter den månad som avses, i annat fall senast den 12:e i andra månaden efter. Handelsbolag och de som inte är skyldiga att lämna självdeklaration får lämna skattedeklaration för helt år om summan av beskattningsunderlagen beräknas uppgå till högst 200 000 kr. Under år 2004 uppgick antalet skattedekclarationer med moms till totalt ca 4,3 miljoner. Antalet skattskyldiga som redovisar moms i skattedeklarationen uppgår till cirka 383 000 (se 6.4 Tabell).

6.4 Tabell

Antalet mervärdesskatteregistrerade juni 2005 Number of enterprises registered for VAT in June 2005

Skattskyldiga	Skattedeklaration		Helårsredovisning	Inkomstdeklaration	Totalt
	Tax return				
Liabel to tax	Tax return		Whole year accounting period	Income tax return	Total
	< 40 mnkr	>40 mnkr			
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	254 910	10 516	28 303	53 625	347 354
Fysiska personer (<i>Private individuals</i>)	117 411	123	9	429 170	546 713
Totalt (Total)	372 321	10 639	28 312	482 795	894 067

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Beskattningsunderlaget är inte detsamma som företagets omsättning. Ett exempel på en transaktion som beskattas utan att vara omsättning är varuförvärv från annat EG-land. På motsvarande sätt är försäljning av varor till ett annat EG-land undantaget från moms samtidigt som det naturligtvis är en del av omsättningen. Över tre fjärdedelar av alla företag har en omsättning som är mindre än en miljon kronor (6.5 Tabell).

6.5 Tabell Antalet företag efter omsättningens storlek 2003 Number of enterprises by turnover 2003

Omsättning Turnover	Antal företag Number of enterprises	Andel i procent Share in percent
- 1 mnkr	642 005	77
1 - 10 mnkr	149 573	18
10 - 50 mnkr	28 885	3
50 - 100 mnkr	4 753	1
100 mnkr - 1 mdkr	4 783	1
1 mdkr -	601	0
Totalt (Total)	830 600	100

Anm: Antalet företag avser alla som redovisat något momsrelaterat belopp i skattedeklarationen eller inkomstdeklarationen avseende 2003. I omsättningen ingår momspliktig och momsfri omsättning inom Sverige samt omsättning till utlandet.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

6.2.6 Momsuppbörden

Skatteverket är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet. Motsvarande funktion har Tullverket för import av varor från land utanför EU. I redovisningen av momsen skiljer man därför mellan inbetalningar till Skatteverket respektive Tullverket.

Inom momssystemet görs även utbetalningar. Sådana görs i de fall en skattskyldig under en redovisningsperiod deklarerar en större ingående än utgående moms. Utbetalningar i särskild ordning görs även till utländska företag som påförts moms i samband med förvärv från svenska skattskyldiga.

Som framgår av 6.6 Tabell minskade den av Tullverket redovisade momsuppbörden kraftigt i och med Sveriges inträde i EU år 1995. Detta som en följd av införandet av de tidigare beskrivna reglerna för gemenskapsinterna förvärv. Inbetalningarna till

Skatteverket ökade däremot. Omläggningen av uppbördsrutinerna för moms år 1996 gav det året en tillfällig höjning av skatteinkomsterna. Under 1999 medförde en ny tillämpning av bestämmelserna om s.k. skatteupplag att ett antal stora råoljeimportörer istället för tullmoms började betala moms till skattemyndigheten.¹ Totalt innebar detta att nettot av momsinsbetalningarna till Skatteverket under 1999 blev cirka 5,5 miljarder kronor högre, medan inbetalningarna till Tullverket minskade med motsvarande belopp. Mellan åren 1999 och 2000 minskade nettot av inbetalningarna till Skatteverket med nästan 1 miljard kronor. Detta trots att momsen totalt sett ökade med cirka 9 miljarder kronor. Förklaringen till detta är den stora ökningen av införselmoms till Tullverket. De allra flesta företag som betalar införselmoms får nämligen dra av denna som ingående moms i sina skattedeklarationer. Detta innebär att införselmomsen antingen reducerar inbetalningarna till Skatteverket eller ökar utbetalningarna.

Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar av moms redovisas som inkomst i statsbudgeten. Utöver de betalningar som redovisas i tabellen ovan påverkas statsbudgeten av den kompensation som statliga myndigheter får för den moms de betalar i sin verksamhet. Denna uppgick år 2003 till cirka 22 miljarder kronor. För kommuner och landsting fanns före 1996 ett liknande kompensationssystem för betald moms. Detta ersattes av det s.k. kommunkontosystemet, som finansierades av kommunerna och landstingen själva genom avgifter. Från och med år 2003 sker kommunernas och landstingens kompensation för betald moms återigen via statsbudgeten. Finansieringen sker genom en minskning av de generella statsbidragen till kommunerna. Syftet med kompensationerna till statliga myndigheter, kommunerna och landstingen är att eliminera momsens konkurrenssnedvridande effekter. Momsen ska inte påverka valet mellan att utföra tjänster i egen regi eller att upphandla tjänster från privata entreprenörer.

6.2.7 Redovisning efter skattesats

I de skattskyldigas deklARATIONER redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats.

¹ Reglerna om skatteupplag infördes 1996. Reglerna innebär bl.a. att vissa råvaror undantas från tullmoms vid import om de placeras i s.k. skatteupplag. Istället påförs varan moms när den tas ut ur upplaget.

6.6 Tabell

Redovisning av mervärdesskatt 1994-2003, mdkr

VAT revenues and expenditures 1994-2003, BSEK

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Inbetalningar (Ingoing payments)										
Tullverket (Customs authorities)	94,9	48,8	33,4	37,7	38,9	37,3	47,1	46,3	44,9	46,9
Skatteverket (Tax Agency)	163,3	211,0	245,2	245,4	270,8	288,5	307,7	324,9	331,3	335,6
Summa (Sum total)	258,2	259,8	278,6	283,1	309,7	325,7	354,8	371,1	376,2	382,5
Utbetalningar (Outgoing payments)										
Skatteverket (Tax Agency)	116,5	106,3	105,7	117,0	133,5	138,6	158,9	165,0	160,3	159,2
Övriga utbetalningar* (Other payments)					0,8	0,9	1,0	0,9	2,3	1,1
Summa (Total)	116,5	106,3	105,7	117,0	134,4	139,5	159,8	165,9	162,7	160,3
Mervärdesskatt redovisad i inkomstdeklarationen (VAT reported in annual income tax returns)					5,4	5,5	5,7	5,8	5,7	5,7
Övriga betalningar** (Other payments)	16,0	2,0	2,9	2,8						
Nettouppbörd (Net payments)	157,7	155,5	175,8	168,9	180,7	191,7	200,7	211,0	219,2	227,9

Anm: Beloppen avser till och med 1997 betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

* Övriga utbetalningar avser till största delen återbetalningar av moms till ej skattskyldiga utländska företag.

** I övriga betalningar ingår moms redovisad i inkomstdeklaration, indrivning av restförd moms, återbetalningar till utländska företag m.m.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

6.7 Tabell

Omsättning och moms efter skattesats 2004, mdkr

Total turnover and VAT revenues according to tax rate 2004, BSEK

	Omsättning	Utgående moms	Ingående moms	Nettouppbörd
	Turnover	Output tax	Input tax	Net collection of taxes
Skattesats 25% (Tax rate 25%)	3 463	866		
Skattesats 12% (Tax rate 12%)	427	51		
Skattesats 6% (Tax rate 6%)	109	7		
Utgående moms på varuförvärv från annat EG-land (Output tax on goods acquired from another EC country)		132		
Utgående moms på tjänsteförvärv från utlandet (Output tax on services supplied from another country)		32		
Skattefri omsättning (Turnover, tax free)	301			
Omsättning till annat EG-land (Turnover, other EC countries)	526			
Exportomsättning (Turnover, export)	772			
Totalt (Total)	5 599	1 088	899	188

Anm: Sammanställningen inkluderar i princip endast vad som redovisats i skattedeklarationen. Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot 6.5 Tabell ingår inte tullmoms, moms i inkomstdeklarationen och återbetalningar till utländska företag.

Källa: SCB

En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats enligt skattedeklarationerna för 2004 lämnas i 6.7 Tabell. Cirka 80 procent av den utgående momsen hänförs till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent.

6.2.8 Momsuppbörden per bransch

I 6.8 Tabell har den momsuppbörd som administreras av Skatteverket fördelats efter bransch. Parti- och detaljhandeln svarar för mer än hälften av nettouppbörden, medan tillverkningsindustrin totalt sett redovisar en negativ nettomoms.

Som tidigare förklarats betalar varje skattskyldig moms på det mervärde som denne tillfört i produktions- och distributionskedjan. Tabellen nedan avspeglar dock inte helt detta mervärde, vilket förklaras av att moms endast betalas på omsättning som sker inom landet. När varor exporteras, dvs. omsätts utanför landet, upphör beskattningskedjan. Detta innebär att det exporterande företaget endast drar av den moms som betalats för det mervärde som uppstått i tidigare led, utan att redovisa någon utgående moms. För det exporterande företaget betyder det att en negativ

6.8 Tabell
Moms fördelad efter bransch 2004, mnkr
VAT according to corporate sector 2004, MSEK

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax			Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning	På varuförvärv från annat EG-land	På tjänsteförvärv från utlandet		
	On turnover	On goods acquired from another EC country	On services supplied from another country		
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	22 213	600	-1	19 654	3 158
Gruvor och mineralutvinning (Mines and quarries)	2 880	337	36	3 930	-677
Tillverkningsindustri (Manufacturing industry)	161 318	54 505	11 779	259 924	-32 322
El-, gas-, värme- och vattenverk (Electricity, gas and water works)	53 206	475	136	37 530	16 287
Byggindustri (Construction)	67 709	1 164	170	45 281	23 762
Varuhandel, reparation av fordon m.m. (Wholesale and retail trade)	339 888	67 759	2 553	320 253	89 947
Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	13 076	46	72	8 969	4 225
Transport och kommunikationer (Transport and communication)	79 484	822	8 833	74 339	14 800
Kreditinstitut och försäkringsbolag (Financial institutions and insurance companies)	23 723	722	440	22 153	2 732
Fastighetsbolag och företagservice (Renting, business service and real estate companies)	133 662	4 411	7 791	91 082	54 782
Offentlig förvaltning (Community services)	1 544	435	102	141	1 940
Utbildning, sjukvård och sociala tjänster (Education, health care and social service)	10 051	110	41	5 376	4 826
Andra samhälleliga och personliga tjänster (Other community and personal services)	14 165	213	381	9 896	4 863
Utan bransch/konkurser (Without corporate sector/bankruptcy)	709	18	1	828	-100
Totalt (Total)	923 628	131 617	32 334	899 356	188 223

Källa: SCB

6.9 Tabell

Uppbörd av punktskatter 1994-2004, mnkr

Revenues from excise duties 1994-2004, MSEK

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skatt på energi och miljö (Energy and environment taxes)	40 900	42 010	48 624	49 223	51 924	52 655	53 540	56 473	59 750	63 794	64 914
Bensinskatt* (Petrol tax)	22 030	1 711	-2	-	-	-	-	-	-	-	-
Energiskatter (Energy taxes)	17 399	38 680	45 636	46 945	49 811	50 488	50 738	53 080	56 507	60 386	61 665
därav allmän energiskatt (General energy tax)	10 239	27 456	30 371	34 212	36 900	37 573	38 419	36 542	37 003	36 498	35 380
koldioxidskatt (CO ₂ tax)	6 943	11 078	15 053	12 599	12 796	12 811	12 245	16 457	19 373	23 753	26 193
svavelskatt (Sulphur tax)	217	146	212	134	115	104	75	81	131	136	93
Särsk skatt på elkraft fr kärnkraftverk (Nuclear power tax)	137	133	974	1 478	1 537	1 553	1 726	1 841	1 796	1 824	1 860
Skatt på viss elkraft (Electricity from certain sources)	817	908	1 423	194	-	-	-	-	-	-	-
Särsk skatt mot försurning (Acidification tax)	63	69	64	58	58	65	56	54	60	56	53
Skatt på gödsel o bekämpningsmedel (Fees on fertilizers and biocides)	183	332	343	427	389	399	434	428	366	437	370
Miljöskatt inrikes flyg (Fees on domestic flights)	271	177	128	-	-	-	-355	-	-	-	-
Skatt på naturgrus (Natural gravel tax)	-	-	58	121	129	151	125	126	114	189	202
Skatt på avfall (Tax on waste)	-	-	-	-	-	-	816	945	907	902	765
Skatt på alkohol och tobak (Alcohol and tobacco tax)	18 933	19 007	18 669	17 644	17 583	18 116	18 737	19 127	19 531	19 199	18 429
Tobaksskatt (Tobacco tax)	7 281	7 246	7 084	7 695	7 506	7 396	7 792	8 043	8 366	8 242	8 181
Alkoholskatt (Alcohol tax)	11 575	11 546	11 546	9 859	9 962	10 599	10 895	11 004	11 085	10 957	10 247
därav skatt på spritdrycker (Ethyl alcohol)	5 376	5 483	4 907	4 686	4 674	4 723	4 888	4 861	5 028	4 794	4 210
skatt på vin (Wine)	2 971	2 901	3 233	3 094	2 998	3 313	3 483	3 635	3 300	3 330	3 331
skatt på maltdrycker (Beer)	3 228	3 162	3 406	2 079	2 142	2 430	2 399	2 381	2 593	2 599	2 504
skatt på mellanklassprodukter (Intermediate products)	-	-	-	-	148	133	125	127	163	234	203
Systembolagets överskott** (Profits on alcohol monopoly retailing)	77	215	39	90	115	122	50	80	80	-	-
Skatt på vägtrafik (Tax on road traffic)	5 994	6 013	7 131	6 787	7 127	7 514	7 944	7 866	8 431	8 595	9 058
Fordonsskatt (Road vehicle)	4 065	4 049	5 471	6 242	6 103	6 421	6 868	7 017	7 429	7 686	8 062
Vägavgifter (Road user charges)	-	-	-	-	530	600	565	646	743	641	720
Kilometerskatt (Kilometre)	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Försäljningskatt på motorfordon (Sales tax)	1 723	1 752	1 400	207	270	230	258	-23	15	0	0
Skrotningsavg*** (Scrap fees)	196	212	260	338	224	264	253	226	243	268	277
Skatt på import (Import tax)	5 505	4 981	3 625	3 808	3 766	3 530	3 806	3 643	3 476	3 461	3 787
Tullmedel (Customs duties)	5 074	4 447	3 179	3 467	3 356	3 143	3 449	3 338	3 217	3 209	3 504
Särskilda jordbruks tullar och sockeravg (Certain agricultural duties)	0	385	255	343	403	372	349	298	254	239	281
Övriga skatter m m på import (Other import taxes)	431	149	191	-2	6	16	9	8	5	13	3
Övriga (Other)	4 260	4 352	3 418	2 285	2 438	2 341	2 386	2 193	2 007	1 970	2 062
Lotteriskatt (Lottery prize)	3 103	3 223	2 267	1 078	1 183	1 201	1 199	1 198	1 149	1 184	1 210
Skatt på annonser och reklam (Advertising)	1 033	1 072	1 103	1 163	1 192	1 037	1 091	955	823	753	821
Skatt på spel (Gambling)	124	57	48	44	63	103	96	40	36	33	31
Totalt (Total)	75 592	76 363	81 467	79 747	82 838	84 157	86 414	89 302	93 196	97 019	98 251

* Fr.o.m 1996 ingår bensinskatten i energiskatterna.

** Systembolagets överskott redovisades tidigare i statsbudgeten bland skatter på varor och tjänster. Från och med 2003 redovisas det utdelade överskottet bland övriga utdelningar på statens aktier.

*** Bilskrottningsavgiften redovisas utanför statsbudgeten, men omfattas av lag (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

Källa: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket

nettomoms redovisas för just denna affärs-
transaktion. Totalt sett innebär det dock
endast att en utjämning sker av den moms
som redovisats i tidigare led. Denna utjäm-
ning framgår dock inte av tabellen om tidi-
gare led finns i en annan bransch än det
exporterande företaget.

6.3 Punktskatter

6.3.1 Inledning

Punktskatter är skatter på specifika varor
och tjänster. Till skillnad från de flesta
andra typer av skatter har punktskatterna
ofta dubbla syften. Förutom det fiskala
syftet, att ge inkomster till statskassan,
används de ofta som ekonomiskt styrme-
del för att påverka resursutnyttjandet eller
den privata konsumtionen. Som styrmedel
avspeglar punktskatterna i regel de ambi-
tioner som finns inom politiken, exem-
pelvis vad gäller miljön eller folkhälsan.
Att punktskatterna fungerar som politiskt
instrument innebär också att de ofta är
föremål för justeringar och omläggningar
av olika slag. Under årens lopp har många
punktskatter försvunnit, medan andra till-
kommit.

Energi- och miljöskatterna har ökat

I tabellen ovan visas hur de viktigaste
punktskatterna utvecklats sedan 1994. De
energi- och miljörelaterade punktskatterna
har ökat i betydelse på senare år och sva-
rade år 2004 för cirka två tredjedelar av den
totala punktskatteuppbörden. I motsva-
rande mån har alkohol- och tobaksskatter-
nas andel sjunkit. Fordonsbeskattningens

andel (exkl. skatt på drivmedel) är i stort
sett oförändrad. Slutligen har tullmedlens
fiskala betydelse för svenska staten helt
upphört även om de fortfarande redovisas
som inkomst i statsbudgeten. Tullmedel,
särskilda jordbrukstullar och sockeravgif-
ter tillfaller nämligen EU:s gemensamma
budget efter avdrag med tio procent för
respektive medlemsstats administrations-
kostnader.

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och
kapital är antalet registrerade skattskyldiga
för punktskatter få. Totalt uppgår de
till cirka 8 000 näringsidkare, varav cirka
hälften är registrerade för reklamskatt. De
flesta reklamskatteskyldiga erlägger högst
1 miljon kronor per år i reklamskatt. Efter
att skatten på reklamtrycksaker togs bort
1999 har antalet skattskyldiga minskat.
För övriga punktskatter uppgår antalet
skattskyldiga till endast några hundra eller
i vissa fall några enstaka.

Som framgår av 6.10 Tabell ökade antalet
registrerade skattskyldiga för alkoholskatt
efter EU-inträdet 1995. Under de senaste
åren har antalet ökat ytterligare, liksom
antalet skattskyldiga för tobaksskatt.
Denna ökning är en följd av införandet av
exportbutiklagen, som reglerar försäljning
av obeskattade alkohol- och tobaksvaror
till flygpassagerare som reser till en plats
utanför EU:s skatteområde. Antalet skatt-
skyldiga för spelskatt har varierat kraftigt
under den jämförda tidsperioden. Minsk-
ningen under 1995 beror på att skatten på
bingospel då slopades. Det större antalet

6.10 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 1990-2004

Number of enterprises registered for excise duties 1990-2004

År Year	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Bränslen (<i>Fuel</i>)	347	626	435	756	731	634	660	651	654	658	639	639	621	646
Elkraft (<i>Electricity</i>)	512	500	577	553	614	557	566	574	589	594	622	630	620	722
Tobak (<i>Tobacco</i>)	16	13	14	15	18	20	23	24	60	64	72	73	73	82
Alkohol (<i>Alcohol</i>)	35	35	21	21	252	265	265	289	347	437	510	566	614	708
Lotterier (<i>Lottery</i>)	6	6	4	8	8	4	5	5	5	5	5	5	5	3
Reklam														
(<i>Advertising</i>)	4 472	4 603	5 033	4 783	5 299	4 795	4 773	4 548	3 855	3 961	3 987	4 041	4 133	4 463
Spel (<i>Gambling</i>)	971	1 262	1 496	1 118	240	196	250	498	550	547	384	384	185	197
Avfall (<i>Waste</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	303	286	276	269	253
Totalt (Total)	6 359	7 045	7 580	7 254	7 162	6 471	6 542	6 589	6 060	6 569	6 505	6 614	6 520	7 074

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

6.11 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 2004 efter nettouppbörd, mnkr

Number of enterprises registered for certain excise duties in the fourth quarter 2004 according to duty paid, MSEK

Mnkr	Skatt på Tax on				
	Olja, gasol och metan	Bensin	Reklam	Alkohol	Tobak
MSEK	Oil, liquefied petroleum gas and methane	Petrol	Advertising	Alcohol	Tobacco
-1	128	21	4 009	653	70
1-5	69	4	34	28	3
5-10	23	1	8	6	1
10-25	15	2	1	13	2
25-50	4	-	1	8	-
50-100	-	-	-	-	-
100-	5	8	-	5	1
Totalt (Total)	244	36	4 053	713	77

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

skattskyldiga under åren 1998 till 2000 beror på att varuspelsautomater beskattades under dessa år. Nedgången det senaste året beror dock endast på att Skatteverket haft en striktare tillämpning av reglerna för registrering. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörderna av respektive punktskatt (6.11 Tabell). Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för över 99 procent av skatteuppbörderna. Varorna beskattas i det land där de konsumeras

För varor som ingår i det harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller, som tidigare beskrevs i avsnitt 6.1.2., gemensamma förfaranderegler inom EU. Reglerna innebär att varorna kan cirkulera fritt mellan medlemsländerna utan gränskontroller och beskattningskonsekvenser. Beskattningen inträder först när varan blir tillgänglig för konsumtion, dvs. i normalfallet när varan levereras till detaljistledet. För detta ändamål har det skapats en s.k. suspensionsordning med upplagshavare, varumottagare och skatterepresenteranter (6.12 Tabell).

Under den tid varan omfattas av suspensionsordningen kan den endast hanteras av en upplagshavare. En upplagshavare har tillstånd att ta emot obeskattade varor från en annan upplagshavare och att hantera obeskattade varor i ett godkänt lager (skatteupplag). Skattskyldigheten inträder när en varumottagare, eller i deras ställe skatterepresenteranter, tar emot en obeskattad vara från en upplagshavare i ett annat medlemsland.

De gemensamma förfarandereglerna bygger på den tidigare beskrivna destinationsprincipen för beskattning av konsumtion, dvs. att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. För mineraloljeprodukter gäller att skatt då även tas ut i Sverige. Sverige fick dock vid sitt medlemskap i EU övergångsvis rätt att tillämpa vissa begränsningar när det gäller privat införsel av alkohol och tobak. Denna rätt upphörde vid ingången av 2004.

6.12 Tabell

Antal upplagshavare, upplag och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 2004

Number of authorized warehousekeepers, warehouses and registered traders for harmonized excise duties 2004

Vara	Upplagshavare	Upplag	Reg varumottagare
Good	Warehousekeepers	Warehouses	Reg traders
Mineraloljor (Mineral oil)	234	1 719	3
Alkohol (Alcohol)	482	1 091	207
Tobak (Tobacco)	62	115	2
Bensin (Petrol)	31	239	1
Totalt (Total)	809	3 164	213

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

6.3.2 Energiskatter

Energiskatt är en samlingsbeteckning för punktskatter på ett antal bränslen och elektrisk kraft. De olika energiskatterna kan lite grovt delas in i fiskala och resursstyrande skatter. Till resursstyrande skatter räknas koldioxid- och svavelskatterna. Den allmänna energiskatten betraktas normalt som en fiskal skatt, trots att även den till viss del har fått en resursstyrande utformning.

Den första energiskatten infördes i Sverige år 1929, då bensin och motoralkoholer började beskattas. Skatt på dieselolja för fordonsdrift infördes 1937. Konsumtionsskatt på el har funnits sedan 1951. År 1957 infördes den allmänna energiskatten. I samband med skattereformen åren 1990 och 1991 omstrukturerades energibeskattningen. Bland annat infördes nya skattekomponenter i form av koldioxidskatt och svavelskatt på bränslen. År 1993 genomfördes en energiskattereform, som bl.a. innebar att tillverkningsindustrin befriades från energiskatten på bränslen och el samt fick reducerad koldioxidskatt. Motiven för införande av energiskatter var till en början främst fiskala. Under de senaste decennierna har dock de energi- och miljömässiga aspekterna börjat väga allt tyngre.

Energi- och koldioxidskattesatserna räknas varje år upp med hänsyn till prisutvecklingen. Uppräkningen baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad andra året före beskattnings-

året och juni månad året före beskattningsåret.

Riksdagen beslutade år 2000 om en skatteväxling, innebärande att energiskatterna under en tioårsperiod höjs samtidigt som skatter på arbete sänks i motsvarande grad. Dessutom har under de senaste åren koldioxidskatten fått ökad tyngd i förhållande till den allmänna energiskatten. Detta för att öka den samlade miljöstyrningen.

Energiskatt på bränslen

Bränslen beskattas med flera olika skatter. Förutom allmän energiskatt och koldioxidskatt påförs svavelhaltiga bränslen en särskild svavelskatt. Storleken på det totala skattebeloppet styrs av många faktorer, såsom bränslets miljömässiga egenskaper, till vad det används och av vem.

Den allmänna principen är att skatt ska utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt.

Koldioxid- och svavelskatterna beräknas utifrån en enhetlig grund. Sedan den 1 januari 2005 med 91 öre per kilo utsläppt koldioxid. Svavelskatten uppgår för kol och torv till 30 kronor per kilo utsläppt svavel och för olja till 27 kronor per kubikmeter för varje tiondels viktprocent svavel i oljan.

Den allmänna energiskatten baseras inte på energivärdet eller efter någon annan enhetlig princip. Den allmänna energiskatten på bensin och dieselolja styrs dock av en miljöklassning, som bland annat bygger på bränslets innehåll av vissa kemiska ämnen och av dess kokpunkt. Eldningsolja miljöklassas inte på samma sätt. Anledningen är att förbränningen i dagens värmepannor är så effektiv att den miljömässiga skillnaden är liten mellan olika slags oljor. För att dieseloljan ska kunna skiljas från eldningsolja färgmärks den senare, lågbeskattade oljan.

För företag inom tillverkningsindustrin, växthusnäringen samt jordbruks-, skogsbruks och vattenbruksnäringarna är skatten på andra bränslen än bensin och dieselolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag utgår ingen energiskatt medan koldioxidskatten är reducerad till 21 procent av annars gällande skatt (6.14 Tabell).

6.13 Tabell

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl. moms 2005

General energy and environmental duties for fuel excl. VAT 2005

Bränsleslag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Bensin, kr/l (Petrol, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	2,84	2,12	4,96
alkylatbensin (alkylate based petrol)	1,27	2,12	3,39
miljöklass 2 (environmental class 2)	2,87	2,12	4,99
annan bensin (other petrols)	3,54	2,12	5,66
Olja (Oil)			
för drift av motordrivet fordon samt av fartyg för privat ändamål (utan märkämnerna), kr/l (for operation of motor-driven vehicle or vessel used for private purposes, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	1,036	2,609	3,645
miljöklass 2 (environmental class 2)	1,279	2,609	3,888
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass (environmental class 3 or not classified)	1,600	2,609	4,209
för andra ändamål, t.ex. uppvärmning (med märkämnerna), kr/m ³ (for other purposes, SEK/m ³)			
	735	2 609	3 344
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas, SEK/metric ton)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 350	1 350
för annat ändamål (for other purposes)			
	144	2 744	2 888
Naturgas och metan, kr/1000 m³ (Natural gas and methane, SEK/1000 m³)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 110	1 110
för annat ändamål (for other purposes)			
	238	1 954	2 192
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke, SEK/metric ton)			
	313	2 270	2 583
Råtallolja, kr/m³ (Crude tall oil, SEK/m³)			
	3 344	0	0

Anm: Ovannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleumkoks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per m³ för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Sådan nedsättning medges, efter ansökan till beskattningsmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.²

För råttallolja som används som bränsle gäller särskilda regler. Trots att råttallolja är ett biobränsle omfattas det inte av undan-

taget från energibesättning. Motivet för detta är näringspolitiskt. Syftet är att hålla ner efterfrågan på råttallolja som bränsle. En ökad efterfrågan skulle driva upp priset, vilket i sin tur skulle medföra problem för den delen av den kemiska industrin som använder råttallolja som råvara.

Bränslen som används för att producera elektrisk kraft belastas inte med energi- eller koldioxidskatt. Beskattningen av elektrisk kraft sker istället i konsumtionsledet.

² Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringsområde 0,8 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ned till 24 %. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

6.14 Tabell

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl. moms 2005

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, commercial greenhouses and farming excl. VAT 2005

Bränsleslag	Energi-skatt	Koldioxid-skatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Olja (med märkämmen) kr/m ³ (Oil [low tax] SEK/m ³)	0	548	548
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas)	0	576	576
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (Natural gas and methane)	0	410	410
Kolbränslen och petro- leumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke)	0	477	477
Råtallolja, kr/m ³ (Crude tall oil)	548	0	548

Anm: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, dvs. petroleumkoks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

Skatt på elkraft

Elektrisk kraft beskattas, som nämns ovan, vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den. I de tre nordligaste länen samt ett antal uppräknade kommuner i andra län är energiskatten på elkraft reducerad. Detsamma gäller el som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning. Industrin var tidigare helt befriad från elskatt. Detta undantag slopades dock 2004 och ersattes av en skattesats på 0,5 öre per kWh. Detta som en följd av EU:s antagande av det s.k. energiskattedirektivet.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion utgår även effektskatt på kärnkraftsreaktorer. Denna fasta skatt bestäms utifrån kärnkraftsreaktorns termiska effekt och utgår med 5 514 kr per megawatt och månad. Tidigare betalades även en produktionsskatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 5).

Förslag i budgetpropositionen hösten 2005

I budgetpropositionen föreslås att energiskatten på el som förbrukas i hushålls- och servicesektorerna höjs med 0,7 öre per kWh. Höjningen inkluderar den årliga justeringen med hänsyn till förändringarna i konsumentprisindex. Vidare föreslås att den särskilda reduktionen av energiskatten på el som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning tas bort. Anledningen till detta är att EU:s energiskattedirektiv inte tillåter skattereduktioner av detta slag. I budgetpropositionen föreslås även att koldioxidskatten slopas för de anläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter (se nedan) samt att effektskatten på kärnkraftsreaktorer höjs med 85 procent. Samtliga ändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Sveriges tillförsel och användning av energi

Den svenska energitillförseln uppgick år 2003 till 624 tWh (6.16 Tabell). Detta är en ökning med 37 procent sedan 1970, då den totala energitillförseln uppgick till 457 tWh. Under samma period har energitillförselns sammansättning förändrats kraftigt. Tillförseln av råolja och oljeprodukter har minskat med 40 procent, medan tillförseln av el har ökat med 240 procent genom tillbyggnad av vatten- och kärnkraft.³

I 6.17 Tabell visas den slutliga energi-användningen efter energislag och samhällssektor. Skillnaden mellan den totala energitillförseln i föregående tabell och den totala energianvändningen utgörs av distributions- och omvandlingsförluster, 177 tWh, samt användning för icke energiändamål, 21 tWh.

Oljeprodukter står för 38 procent och el för 31 procent av den slutliga energi-användningen, som uppgår till cirka 426 twh. Övriga energislag har mindre betydelse. Bostäder och service förbrukar cirka 37 procent av den totala energin, medan industrin förbrukar cirka 36 procent. Reserande 27 procent förbrukas av transportsektorn, där även utrikes transporter ingår. I både bostadssektorn och industrin är el det viktigaste energislaget. I industrin används dock biobränslen i nästan lika stor utsträckning som el. Inom transportsektorn kommer nästan all energianvändning från oljeprodukter.

³ Energimyndigheten, Energiläget 2004

6.15 Tabell

Skattesatser för elkraft 2005, öre/kWh

Excise duties for electric power 2005, öre/kWh

Ändamål Purpose	Norra Sverige* Northern Sweden	Övriga landet Other parts
Hushåll o icke-industriell verksamhet (<i>Households and non-industrial activity</i>)	19,4	25,4
El-, gas-, värme-, vattenproduktion (<i>Electric power, gas, heating or water supply</i>)	19,4	22,8
El förbrukad i större elpannor för ovanstående ändamål under tiden 1/11-31/3** (<i>Electricity consumption in special electric boiler plants between 1/11-31/3</i>)	21,8	25,4
Industri, växthus, jord- och skogsbruk (<i>Industry, commercial greenhouses and farming</i>)	0,5	0,5

* Med "Norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

** För elektrisk kraft som under tiden 1 november –31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt utgör energiskatten

-20,5 öre per kWh vid förbrukning i "Norra Sverige" för annat ändamål än industriell verksamhet och växthusodling, och

-24,1 öre per kWh i övriga landet vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning.

Källa: Skatteverket

6.16 Tabell

Sveriges energitillförsel efter energislag 1991-2003, tWh

Energy supply in Sweden according to source 1991-2003, tWh

Energislag Source of energy	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Råolja och oljeprodukter (<i>Crude oil and oil products</i>)	186	186	185	201	199	211	202	208	202	197	200	201	210
Kärnkraft (<i>Nuclear power</i>)	228	188	182	217	207	224	206	218	213	168	214	201	199
Biobränslen, torv m m (<i>Biofuel, peat e.a.</i>)	70	72	75	79	85	88	90	91	90	91	94	99	103
Vattenkraft (<i>Hydroelectric power</i>)	63	74	75	59	68	52	69	75	72	79	79	66	53
Kol och koks (<i>Coal and coke</i>)	29	27	27	28	27	31	26	26	25	26	28	29	30
Naturgas, stadsgas (<i>Natural gas</i>)	7	8	8	8	8	8	9	9	9	8	9	9	9
Värmepumpar i fjärrvärmeverk (<i>Heat pumps in district heating plants</i>)	7	7	7	7	7	7	6	7	8	7	8	8	7
Vindkraft (<i>Wind power</i>)	"	"	"	"	"	"	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
Nettoimport av el (<i>Net import of electricity</i>)	-1	-2	-1	0	-2	6	-3	-11	-7	5	-7	5	13
Totalt (Total)	590	560	559	599	599	628	605	624	611	581	625	620	624

Anm: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl.energiomvandlingsförluster.

TWh = Terrawatt-timmar, d.v.s. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

Källa: Statens Energimyndighet, Energiläget i siffror 2004

6.17 Tabell

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 2003, tWh

Final energy consumption according to energy source and community sector 2003, tWh

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiläget i siffror 2004 och Energiförsörjningen i Sverige, korttidsprognos 2005-03-15, samt egna beräkningar

Energislag Energy source	Energiskatt Energy tax	Koldioxid-skatt CO ₂ tax	Svavel-skatt Sulphur tax	Totalt Total
Bensin (<i>Petrol</i>)	14 334	11 046	-	25 381
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	3 700	14 034	-	17 734
Råtallolja (<i>Crude tall oil</i>)	22	-	-	22
Övriga bränslen (<i>Other fuels</i>)	107	1 112	-	1 219
Samtliga bränslen (<i>All fuels</i>)			93	93
Elkraft (<i>Electricity</i>)	17 216	-	-	17 216
Totalt (Total)	35 380	26 193	93	61 665

62 miljarder i energiskatter år 2004

Energiskatterna inbringade sammanlagt 61,7 miljarder kronor under 2004, varav större delen hänförde sig till skatter på bensin och olja (6.18 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av skatteuppbörden.

Av de olika skatteslagen svarar den allmänna energiskatten för 35,4 miljarder kronor, eller cirka 57 procent, av den totala energiskatten. Koldioxidskatten uppgår till totalt 26,2 miljarder kronor, vilket motsvarar 42 procent av totaluppbörden. Svavelskatten, vilken uppgår till totalt 93 miljoner kronor, motsvarar endast 0,2 procent av den totala energiskatten.

Skatter och andra styrmedel i det internationella miljöarbetet

I februari 2005 trädde det så kallade Kyoto-protokollet i kraft. Kyoto-protokollet är en överenskommelse mellan ett stort antal länder om en gemensam minskning av utsläppen av växthusgaser, till vilka bland annat koldioxid räknas. Kyoto-protokollet trädde i kraft i och med att uppgörelsens villkor om att minst 55 länder godkännt avtalet, varav i-länder som står för minst 55 procent av koldioxidutsläppen ingår. USA har dock av ekonomiska skäl valt att ställa sig utanför uppgörelsen.

6.18 Tabell

Nettouppbörd av energiskatter efter energi- och skatteslag 2004, mnkr
Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 2004, MSEK

Energislag	Bostäder, service mm	Industri	Transporter	Totalt
Energy source	Housing, service e.a	Industry	Transports	Total
Oljeprodukter (Oil products)	27,3	22,4	111,5	161,2
El (Electricity)	72,3	54,9	2,8	130,0
Biobränsle, torv mm (Biofuel, peat e.a.)	12,4	48,6	-	61,0
Fjärrvärme (District heating)	42,4	7,5	-	49,9
Kol, koks (Coal, coke)	-	16,6	-	16,6
Naturgas (Natural gas)	1,7	3,6	0,2	5,4
Stadsgas (Gasworks gas)	0,5	0,0	-	0,5
Etanol (Ethanol)	-	-	0,9	0,9
Totalt (Total)	156,5	153,6	115,4	425,5

Källa: Ekonomistyrningsverket

6.19 Tabell

Exempel på elpris juli 2005 (fasta avgifter tillkommer), öre/kWh och procent

Example of electricity price July 2005 (fixed charges not included), öre/kWh and percent

	Öre/kWh	Procent Percent
Elpris exkl skatt (Electricity price, excl tax)	37,00	33
Nätavgifter (Electric supply network fee)	24,72	22
Elcertifikat (electricity certificate)	2,60	2
Energiskatt (Energy tax)	25,40	23
Moms (VAT)	22,43	20
Konsumentpris (Consumer price)	112,15	100

Källa: Skatteverket

När det gäller EU så finns ett gemensamt åtagande som innebär att medlemsländerna fördelar den totala utsläppsminskningen om åtta procent mellan sig. Denna fördelning har för Sveriges del inneburit att utsläppen faktiskt kan ökas med fyra procent. Sverige har dock sedan tidigare beslutat om en nationell strategi för begränsning av utsläpp av koldioxid som innebär att utsläppen ska minska. Som ett delmål ska de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för perioden 2008-2012 vara minst fyra procent lägre än utsläppen år 1990.

6.20 Tabell

Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) juli 2005, kr

Example of petrol price (95 octane, lead-free) July 2005, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	4,28	37
Energiskatt (Energy tax)	2,84	25
Koldioxidskatt (CO ₂ tax)	2,12	18
Moms (VAT)	2,31	20
Pris per liter (Price per litre)	11,55	100

Källa: Skatteverket

Ett effektivare resursutnyttjande, med bland annat minskade utsläpp av växthusgaser, kan uppnås med hjälp av ekonomiska styrmedel. Ett viktigt sådant är energi- och koldioxidbeskattningen. De senaste årens förändringar av skattstrukturen har haft som syfte att öka skatternas

effektivitet som styrmedel. Hur stor roll beskattningen i framtiden kommer att få för styrningen mot ett effektivare resursutnyttjande är ännu osäkert. Utöver skatterna har det på senare år införts ett antal alternativa styrmedel.

Ett exempel på ett sådant styrmedel är systemet med elcertifikat som 2003 skapades till stöd för elproduktion med förnybar energi. Systemet fungerar på så sätt att producenterna av förnybar el tilldelas ett antal certifikat. Elanvändarna måste sedan köpa dessa certifikat motsvarande en viss andel av konsumtionen. Inkomsterna från certifikaten tillfaller producenterna, som på så sätt får en extra ersättning för produktionen av den förnybara elen. I systemet ingår också en handel med elcertifikat, vilket medför att det skapas ett marknadsbaserat pris och på sikt en stimulans till effektivare produktion av förnybar el.

Ett annat system för begränsning av koldioxidutsläpp är den marknad för handel med utsläppsrätter som 2005 startade i EU. Systemet fungerar så att varje medlemsland får en utsläppskvot att fördela bland de anläggningar som berörs av systemet.⁴ Innehavarna av utsläppsrätterna kan sedan antingen välja att utnyttja sin rätt till utsläpp eller att sälja den på den marknad som inrättats. Tanken med detta är att utsläppsbegränsningarna ska ske där det kan göras till lägsta kostnad. Den utsläppsrättsinnehavare som kan minska sina utsläpp till ett lägre pris än vad utsläppsrätten är värd, säljer sin rätt. Den som å andra sidan inte kan reducera sina utsläpp till en kostnad under marknadspriset för en utsläppsrätt kan istället köpa en sådan, om så skulle behövas. Handeln med utsläppsrätter är således tänkt att styra koldioxidutsläppsreduceringarna på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

6.3.3 Andra miljörelaterade skatter

Vid sidan av energiskatterna finns ett antal skatter som är mer eller mindre miljörelaterade. Många skatter har tillkommit under senare år medan andra har försvunnit. Exempel på nyare skatter är skatt på naturgrus som infördes 1996 och skatt på avfall som infördes år 2000. Naturgrusskatten infördes med syftet att bidra till en bättre hushållning av naturgrus eftersom tillgången är begränsad. Skatten uppgår till 10 kr per ton naturgrus som tas ut. Avfallsskatten infördes för att öka lönsam-

heten för återanvändning och återvinning av avfall och genom detta åstadkomma en minskad mängd deponerat avfall. Skatten är för närvarande 370 kr per ton avfall som deponeras. En miljöskatt som tagits bort är skatten på inrikesflyg som upphörde 1996. Ett av motiven till avskaffandet var att skatten inte ansågs överensstämma med EU:s regler om beskattning av mineraloljeprodukter.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2005

Naturgrusskatten föreslås i budgetpropositionen bli höjd med 3 kr till 13 kr per ton naturgrus. Även avfallsskatten är föremål för förslag till höjning. Om förslaget går igenom uppgår skatten till 435 kr per ton avfall. I budgetpropositionen diskuteras även ett eventuellt införande av en ny skatt på flygresor. Denna kan komma att uppgå till mellan 50 och 100 kr per passagerare. I Stockholm kommer ett försök med trängselskatter för biltrafik att genomföras med början i januari 2006. Trängselskatterna kommer att differentieras beroende på vilken veckodag och tid på dygnet som bilresan företas.

6.3.4 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Alkohol- och tobaksskatterna har både folkhälsopolitiska och statsfinansiella syften. Beskattningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet respektive mitten av 1600-talet. Motiven för beskattning var länge i första hand finansiella. Alkoholskatterna fick en uttalat hälsopolitisk betydelse först i samband med att motbokssystemet avskaffades år 1955.

Alkoholhalten bestämmer skattesatsen

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (6.21 Tabell). För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 501,41 kr per liter ren alkohol, dvs. ju högre alkoholhalt i drycken, desto högre skatt. Principen är densamma för beskattningen av vin och öl. För alkoholdrycker som tas in från annat EU-land för privat bruk (utöver viss frikvantitet) tas skatt ut med ett bestämt belopp per volymenhet oavsett alkoholhalt. För spritdrycker är skattesatsen 196 kr per liter, för vin 22 kr per liter medan den för öl är 8 kronor per liter.

Vissa justeringar av alkoholskatterna har gjorts under senare år. År 1997 sänk-

⁴ Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från större förbränningsanläggningar inom industrin, kraft- och värmeverk, oljeraffinaderier samt anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement, keramik, papper och pappersmassa.

tes ölskatten på grund av en kraftigt ökad gränshandel med öl. Detta innebar att beskattningen av öl blev lägre än beskattningen av vin, även räknat per volymprocent. Efter att EU-kommissionen lämnat synpunkter på att Sverige, som öl- men ej vinproducerande land, genom sin beskattning missgynnade varor från andra medlemsstater sänktes år 2001 även skatten på vin.

Skatten på tobaksvaror

Principerna för beskattning av tobaksvaror skiljer sig mellan de olika produkterna. Snus, rök- och tuggtobak beskattas per viktenhet medan cigarrer och cigariller beskattas med en styckeskatt. Skatten på cigaretter består av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Dessutom finns för cigaretter en bestämmelse om en lägsta styckeskatt.⁵ Denna har tillkommit som en följd av ett EG-direktiv som anger vissa miniminivåer för beskattningen av cigaretter.

Under 1997 höjdes skatten två gånger med sammanlagt över 50 procent. Skälen för höjningarna var främst allmän finansiering av statsbudgeten. Dessutom angavs folkhälsoskäl samt att Sverige ännu inte uppnått miniminivån på cigarettskatt inom EU. Prisökningarna som blev följden av

Under 1997 höjdes skatten två gånger med sammanlagt över 50 procent. Skälen för höjningarna var främst allmän finansiering av statsbudgeten. Dessutom angavs folkhälsoskäl samt att Sverige ännu inte uppnått miniminivån på cigarettskatt inom EU. Prisökningarna som blev följden av

6.21 Tabell Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995-2005, kr Excise duties on alcohol 1995-2005, SEK

	Volymprocent alkohol Percentage of alcohol by volume	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [excise per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41	501,41	501,41	501,41	501,41	501,41	501,41
Vin (skatt per liter) (Wine [excise per litre])	2,25 - 4,50	9,00	9,21	9,20	9,34	9,34	9,34	9,34	7,58	7,58	7,58	7,58
	4,50 - 7,00	13,30	13,61	13,60	13,80	13,80	13,80	13,80	11,20	11,20	11,20	11,20
	7,00 - 8,50	18,30	18,73	18,70	18,98	18,98	18,98	18,98	15,41	15,41	15,41	15,41
	8,50 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20	27,20	22,08	22,08	22,08	22,08
	15,00 - 18,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17
Mellanklassprodukter (skatt per liter) (Intermediate products [excise per litre])	1,25 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20	27,20	27,20	27,20	27,20	27,20
	15,00 - 22,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [excise per litre and percentage unit of alcohol])	2,80 - 3,50	0,91	1,21	1,45	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47
	>3,50	2,33	2,38	1,45	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47

* T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

Källa: Skatteverket

6.22 Tabell Skattesatser för tobak 1995-2005 Excise duties on tobacco 1995-2005

	1995	1996	1997	1998a	1998b	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Cigaretter (Cigarettes)												
Per styck (öre) (Each [öre])		75	53	66	85	20	20	20	20	20	20	20
Procent på detaljhandelspris (% of retail trading price)		-	15,2	16,4	17,8	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2
Alternativt:												
Minimiskatt per styck (öre) (minimum duty each [öre])		-	-	-	-	-	-	-	-	-	84	86
Cigarrer och cigariller per styck (öre) (Cigars and cigarillos, each [öre])		35	35	44	56	56	56	56	56	56	56	56
Tobak (kr/kg) (Tobacco [SEK/kg])		384	384	489	630	630	630	630	630	630	630	630
Snus kr/kg (Moist snuff [SEK/kg])		75	75	96	123	123	123	123	123	123	123	123
Tuggtobak kr/kg (Chewing tobacco [SEK/kg])		123	123	156	201	201	201	201	201	201	201	201

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Skatteverket

⁵ Skatten ska lägst tas ut med ett belopp motsvarande 90 procent av den sammanlagda skatten på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin.

skatthöjningarna ledde till minskade försäljningsvolymerna av beskattade cigaretter. Volymerna som med stor sannolikhet ersattes av obeskattade cigaretter, till följd av smuggling och gränshandel. För att förhindra en ökad smuggling med åtföljande inslag av organiserad brottslighet sänktes tobaksskatten den 1 augusti 1998. Samma skattesatser gäller fortfarande 2005.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2005

I budgetpropositionen föreslås att minimiskatten på cigaretter höjs från den 1 januari 2006.

Vidare förs ett resonemang om en eventuell höjning av skatten på alkoholhaltiga blanddrycker, s.k. alkoläsk, med ett belopp så att den överstiger den nuvarande sprit-skatten med 20 procent. Skatten skulle bli specialdestinerad för alkoholförebyggande åtgärder.

Försäljningen av alkohol

Förekomsten av illegal tillförsel av alkohol och tobak, antingen genom illegal införsel (smuggling) eller illegal sprittillverkning

(hembränt) gör att det är svårt att exakt redovisa de förbrukade kvantiteterna av dessa varor (för en utförligare redogörelse av detta se avsnitt 10.5.2). Den offentliga statistiken visar naturligtvis endast de beskattade kvantiteterna som säljs av Systembolaget eller på restaurang (6.23 Tabell). Av den statistiken framgår att den totala försäljningen omräknad till ren alkohol år 2004 uppgick till 6,5 liter per invånare. Detta är en tydlig minskning jämfört med åren närmast före då försäljningen uppgick till närmare sju liter. Minskningen har flera orsaker. En viktig sådan är att det svenska undantaget från EU:s införselbestämmelser upphörde den 1 januari 2004. Samtidigt sänkte våra grannländer Danmark och Finland kraftigt sin beskattning av spritdrycker. Dessutom utvidgades EU med tio nya medlemsstater. Av dessa är fyra grannländer till Sverige, alla med betydligt lindrigare alkoholbeskattning än den svenska.

Konsumtionens fördelning på olika drycker har förändrats kraftigt under den senaste femtonårsperioden. Vinförsäljningen har sedan 1988 ökat med 70

6.23 Tabell

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988-2004, miljoner liter Sales in alcoholic beverages 1988-2004, millions of litres

	Sprit	Vin	Starköl	Liter 100 % alkohol per invånare 15 år och över
	Spirits	Wine	Beer >3,3 vol%	Litres 100 % alcohol per head of pop. aged 15 and more
1988	41	102	148	6,4
1989	40	106	161	6,5
1990	38	105	162	6,4
1991	37	106	165	6,3
1992	36	109	173	6,3
1993	34	110	179	6,2
1994	32	115	192	6,3
1995	30	111	192	6,2
1996	27	117	182	6,0
1997	25	128	193	5,9
1998	24	130	194	5,8
1999	25	140	218	6,1
2000	25	144	224	6,2
2001	27	157	239	6,5
2002	27	175	257	6,9
2003	27	178	265	6,9
2004	24	174	256	6,5

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av alkoholdrycker. Den totala alkoholförsäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Statens Folkhälsoinstitut

procent och starkölsförsäljningen med 73 procent. Försäljningen av spritdrycker har dock minskat kraftigt. År 2004 motsvarade försäljningen mindre än 60 procent av den 1988. Systembolagets försäljningsstatistik för första halvåret 2005 visar på en fortsatt minskad försäljning av spritdrycker. Övriga drycker visar dock på en svagt ökad försäljning. Sammantaget innebär detta att försäljningen omräknad till ren alkohol var något högre jämfört med samma period 2004.⁶

6.24 Tabell

Exempel på spritpris (700 ml, 40 %), juli 2005, kr

Example of liquor price (700 ml, 40 %) July 2005, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	44	18
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	140	62
Moms (VAT)	46	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	230	100

Källa: Skatteverket

6.25 Tabell

Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt 12 %), juli 2005, kr

Example of wine price (750 ml, 12 % alc. by volume), July 2005, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	39,44	56
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	16,56	24
Moms (VAT)	14,00	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	70,00	100

Källa: Skatteverket

6.26 Tabell

Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym % alkohol), juli 2005, kr

Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), July 2005, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	6,50	50
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	3,82	30
Moms (VAT)	2,58	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	12,90	100

Källa: Skatteverket

6.3.5 Skatt på fordon

Fordonsbeskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till flera faktorer. Förutom de statsfinansiella motiven har miljöhänsyn och trafiksäkerhetsaspekter påverkat bestämmelserna om beskattning av fordon. Totalt omfattar fordonsbeskattningen ett antal skatter och avgifter på registrering, innehav och skrotning av fordon. Användningen av fordon beskattas genom energiskatterna på bensin och diesel (se avsnitt 6.3.2). Tyngre fordon beläggs dessutom med särskilda vägavgifter.

6.27 Tabell

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), september 2004, kr

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), September 2004, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Priset exkl skatt (<i>Price excluding tax</i>)	11,71	30,4
Fast tobaksskatt (<i>Fixed tobacco tax</i>)	4,00	10,4
Värderelaterad tobaksskatt (<i>Value related tobacco tax</i>)	15,09	39,2
Moms (VAT)	7,70	20,0
Detaljhandelspris (<i>Retail trade price</i>)	38,50	100,0

Källa: Skatteverket

Från 1950- till slutet av 1990-talet fanns också en försäljningskatt på motorfordon. Syftet med denna var från början att hämma bilismens snabba utveckling. Senare utformades skatten som ett styrmedel för att gynna fordon med bättre miljöegenskaper. Skattens avskaffande berodde på en vilja att stimulera en förnyelse av den svenska fordonsparken.

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för vägunderhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera kan fordonsskatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl.a. fordonsslag, fordonsvikt, drivmedelsslag och antal hjulaxlar (lastbilar och bussar).

Fordonsskatten för personbilar samt lätta bussar och lastbilar höjdes 2005. För ben-

⁶ Systembolaget, Försäljningsstatistik januari-juni 2005

sindrivna personbilar höjdes skatten med 23 procent, medan den för dieseldrivna personbilar höjdes med 2 procent. Skatten för lätta lastbilar och bussar höjdes med 40 procent.

Sedan år 1980 gäller att fordonsskatten på personbilar är nedsatt i vissa glesbygdskommuner. Nedsättningen, som har uppgått till 384 kr sedan år 1988, gjordes för att kompensera personbilstrafiken i glesbygd med dess längre genomsnittliga körsträckor för en höjning av den dåvarande bensinskatten.

Mellan åren 1974 och 1993 utgick en särskild s.k. kilometerskatt på dieseldrivna fordon. I samband med att kilometerskatten avskaffades infördes en differentiering av fordonsskatten på personbilar efter drivmedelsslåg. För dieslbilar är fordonsskatten betydligt högre än för bensinbilar, vilket motiveras av att diesel är ett drivmedel som är lägre beskattat än bensin. För t.ex. en dieseldriven personbil med tjänstevikt 1 501-1 600 kg är fordonsskatten 6 350 kr. För en bensinbil med samma vikt är fordonsskatten 2 001 kr.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2005

I budgetpropositionen föreslås att fordonsskatten på lätta bussar och lätta lastbilar höjs med 60 procent från och med den 1 januari 2006. I propositionen aviseras även ett antal miljöinriktade fordonsskatteomläggningar, bland annat en koldioxidbaserad beskattning av lätta fordon.

Vägavgift för tyngre fordon

En vägavgift för tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet infördes den 1 februari 1998. Avgiften gäller för lastbilar och lastbilsekipage med en totalvikt på minst 12 ton och varierar beroende på

vilken avgasklass fordonet tillhör. För år 2005 är vägavgiften för fordonskombinationer som uppfyller de högsta avgaskraven och har högst tre axlar 6 831 kr, för motsvarande fordon med fler axlar är avgiften 11 385 kr. I motsvarande mån är fordonsskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjettsystemet, med för närvarande fem länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige. Bakgrunden till systemet är att flera länder med omfattande genomfartstrafik inte anses få de vägkostnader som denna medför täckta genom beskattningen av drivmedel. Tyskland deltog tidigare i vägavgiftssamarbetet men har numera infört ett eget kilometerbaserat system.

År 2004 såldes 273 000 vägavgiftsbevis till utländska lastbilar för totalt 35 miljoner kronor. Polen och Norge stod för de enskilt största delarna, 8,5 respektive 7,3 miljoner kronor. Lastbilar från medlemsländerna i Euro-vinjettsystemet betalade sammanlagt cirka 5,5 miljoner kronor.

Den miljörelaterade skrotningsavgiften

Skrotningsavgiften infördes år 1975 och var en av de första miljörelaterade avgifterna i Sverige. Avsikten med avgiften är att stimulera till skrotning av gamla bilar genom auktoriserade bilskrotare för att därigenom undvika att de lämnas i naturen. I Sverige redovisas skrotningsavgiften utanför statsbudgeten på en särskild fond, Bilskrotningsfonden, som förvaltas av Vägverket. Avgiften till fonden är 700 kr för bilar med producentansvar. För privatimporterade bilar är avgiften 1 500 kr. Skrotningspremien varierar med bilens ålder. För en högst 7 år gammal bil utbetalas 700 kr vid skrotning. År bilen mellan 7 och 16

6.28 Tabell

Exempel på fordonsskattesatser 2005, kronor/år

Examples of motor vehicle tax rates 2005, SEK/year

Fordonsslåg	Drivmedel	Skattevikt, kg	Fordonsskatt
Type of vehicle	Fuel	Tax weight, kg	Vehicle tax
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	1 200	1 269
Personbil (Passenger car)	diesel (diesel)	1 200	4 030
Dragbil (Lorry with attachment for semitrailer)	diesel (diesel)	16 000	8 278
Lastbil (Lorry)	diesel (diesel)	16 000	2 327
Släpvagn (Trailer)	-	20 000	4 670
Buss (Bus)	diesel (diesel)	16 000	8 954
Trafiktraktor (Road tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	6 000	4 115

Källa: Skatteverket

år gammal utbetalas 1 200 kr, medan det för bilar som är äldre än så utbetalas 1 700 kr. Behållningen på fonden uppgick vid slutet av år 2003 till 593 miljoner kronor. Skrotningsavgiften kan trots namnet i viss

mening betraktas som en skatt. I många andra länder finansieras skrotningen genom en skattereduktion vid köp av nytt fordon.

6.29 Tabell

Antalet fordon efter fordonsslag åren 2002-2005, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 2002-2005, thousands

Fordonsslag Type of vehicle	2002			2003			2004			2005		
	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total
Personbilar (Passenger cars)												
bensin, (petrol)	3 800	572	4 372	3 821	572	4 393	3 850	574	4 424	3 877	574	4 451
diesel (diesel)	186	46	232	192	46	238	199	46	245	209	46	255
Bussar (Buses)												
ej diesel, (not diesel)	1,2	0,3	1,5	1,1	0,3	1,4	1,1	0,3	1,4	1,2	0,4	1,6
diesel (diesel)	12,8	3,6	16,4	13,0	3,4	16,4	12,4	4,0	16,4	12,1	4,4	16,5
Lastbilar (Lorries)												
ej diesel (not diesel)	173	54	226	164	55	218	154	55	209	145	56	201
diesel (diesel)	233	52	285	255	54	309	279	58	337	306	60	366
Motorcyklar (Motor bicycles)	221	110	331	247	118	365	284	129	413	322	140	462
Traktorer (Tractors)	327	78	405	328	80	408	328	83	411	328	86	414
Släpvagnar (Trailers)	761	143	903	778	152	930	799	161	960	824	167	991
Totalt (Total)	5 714	1 058	6 771	5 799	1 081	6 880	5 907	1 110	7 017	6 024	1 134	7 158

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mät-tidpunkt.

Källa: Vägverket

6.30 Tabell

Skatt per år i samband med fordons-användning 2005, kr

Annual taxes on vehicles 2005, SEK

	Kr
	SEK
Fordonsskatt (Vehicle tax)	1 269
Energi- och koldioxidskatt på bensin (Energy and CO ₂ tax on petrol)	5 952
Moms på bensin (VAT on petrol)	2 772
Totalt (Total)	9 993
Skatt kr/mil (Tax SEK/10 km)	6,66

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil med tjänstevikt 1 200 kg, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1), bensinpris 11,55 kr/lit och årlig körsträcka 1 500 mil.

Petrol-powered passenger car with kerb weight 1 200 Kilograms, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1), petrol price 11,55 SEK per litre and annual driving distance 15 000 km.

Källa: Skatteverket

6.3.6 Skatt på import

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import

från tredje land, dvs. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörden. I regel utgår tull som värdetullar, dvs. den står i ett visst förhållande till varans värde. Endast vissa varor är belagda med tullar som utgår efter kvantitet.

Införsel från EU tullfri

I motsats till andra skatter, där intäkterna varierar mer eller mindre proportionellt med skattebaserna, finns inga sådana samband vad gäller tullmedlen. Till följd av successiva sänkningar av tullsatserna har tulluppbörden i stort sett varit konstant under årens lopp samtidigt som importen har ökat. En mycket stor del av införseln till Sverige sker från andra EU-länder och belastas således inte med tull (6.31 Tabell).

6.31 Tabell
Importvärdet efter handelspartner
åren 1981-2004, mnkr
Import value by region of origin 1981-
2004, MSEK

År	Samtliga länder	EU	EU i %
Year	All countries	EU	EU in %
1981	146 039	86 956	59,5
1982	173 933	105 440	60,6
1983	200 369	125 110	62,4
1984	218 569	138 812	63,5
1985	244 656	157 868	64,5
1986	232 614	154 359	66,4
1987	257 871	171 090	66,3
1988	280 650	182 829	65,1
1989	316 594	201 771	63,7
1990	323 875	206 051	63,6
1991	301 290	190 890	63,4
1992	290 929	183 624	63,1
1993	334 283	209 655	62,7
1994	399 152	250 357	62,7
1995	438 467	302 530	69,0
1996	431 943	297 861	69,0
1997	481 715	326 969	67,9
1998	513 901	346 513	67,4
1999	537 355	354 714	66,0
2000	646 172	403 297	62,4
2001	641 078	409 231	63,8
2002	638 108	412 736	64,7
2003	663 079	433 807	65,4
2004	720 063	497 639	69,1

Anm: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik.

T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: SCB, utrikeshandelsstatistiken

6.3.7 Övriga punktskatter

Övriga punktskatter svarar för endast cirka två procent av den totala punktskatteuppbörden och består främst av skatt på vissa tjänster, som skatt på annonser och reklam, skatt på spel och lotteriskatt. Lotteriskatten redovisas i statsbudgeten bland inkomstskatterna.

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är fyra procent av beskattningsvärdet och i övriga fall elva procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. År 1999 avskaffades reklamskatten på reklamtrycksaker. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2005

I budgetpropositionen föreslås att skatten på annonser i allmänna nyhetstidningar sänks till tre procent. I övriga fall föreslås den bli sänkt till åtta procent. Sänkningarna skulle gälla från den 1 januari 2006.

Lotteriskatt och AB Svenska spels överskott

Lotteriskatten omfattar lotterier och penningvinster vid vinstsparande i bank. Tidigare fanns även en lotterivinstskatt, i vilken ingick totalisatorskatt och skatt på vinster i premieobligationer. Dessa ersattes 1992 av lotteriskatten, med undantag för äldre premieobligationer som fortfarande beskattades med lotterivinstskatt. Sista året för beskattning av äldre premieobligationer var år 2000, då lotterivinstskatten i praktiken upphörde. År 1992 infördes även en skatt på bankernas vinstsparande.

Lotterier anordnade av ideella organisationer och AB Svenska spel är undantagna från lotteriskatt. Svenska spels andel av den totala spelomsättningen i Sverige under 2004 uppgick till cirka 55 procent.⁷ Detta innebär att större delen av de pengar svenska folket spelar för inte omfattas av lotteriskatt. Istället redovisar AB Svenska spel, som helstatligt bolag, in sitt överskott till statsbudgeten. En inte obetydlig del av Svenska spels överskott går dock direkt som stöd till vissa ändamål, såsom idrottsrörelsen. Exempelvis fick Riksidrottsför-

⁷ Lotteriinspektionen, Spelmarknadens utveckling i Sverige och internationellt, rapport 2005-02-15

bundet cirka 1 miljard kronor av 2004 års överskott. Cirka en fjärdedel av Svenska spels överskott fördelas på detta sätt utanför statsbudgeten.⁸

Lotteriskatten utgår med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten utgörs av pengar. Skatten på vinstsparande tas ut med 30 procent av vinsten på sådant sparande i bank eller sparkassa. Samma skattesats gällde för lotterivinstskatten.

Skatt på spel

Skatt på spel erläggs sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 beskattades även bingospel och mellan 1998 och 2000 varuspelsautomater. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t.ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad. År 2004 fanns det 197 skattskyldiga som betalade spelskatt.

6.32 Tabell

Uppbörd av lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990-2004, mnkr Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990-2004, MSEK

	Lotteriskatt	Skatt på vinstsparande	Lotterivinstskatt	Summa lotteriskatt	Skatt på spel	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Totalt
	Lottery tax	Tax on prize savings	Lottery prize tax	Total, lottery tax	Tax on gambling	Delivered profits from AB Svenska Spel	Total
1990	616		1 547	2 163	88	2 365	4 616
1991	655		1 536	2 191	98	3 433	5 722
1992	2 385	233	283	2 901	110	3 212	6 223
1993	2 720	213	137	3 070	117	1 593	4 780
1994	2 791	174	138	3 103	124	1 713	4 940
1995	2 935	149	138	3 222	57	1 594	4 873
1996	2 130	96	41	2 267	48	1 798	4 113
1997	952	63	63	1 078	44	4 142	5 264
1998	1 071	50	62	1 183	63	3 526	4 772
1999	1 105	34	62	1 201	103	2 018	3 322
2000	1 142	26	31	1 199	96	2 862	4 158
2001	1 176	22	-	1 198	40	3 561	4 799
2002	1 126	23	-	1 149	36	3 297	4 481
2003	1 164	20	-	1 184	33	3 300	4 517
2004	1 208	2	-	1 210	31	3 677	4 918

Källa: Skatteverket och Ekonomistyrningsverket

⁸ AB Svenska spel, Årsredovisning för år 2004

